

Schriftelijke vragen

Jaar

2014

Volgnummer

* in te vullen door de raadsgriffie

Datum indiening

10-12-2014

Onderwerp

Schriftelijke vragen van het raadslid Nuijens (GroenLinks) over een tijdelijk moratorium op boetes voor bijstandsgerechtigden naar aanleiding van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep en het rapport van de Nationale Ombudsman over de onrechtvaardigheid van het boetestelsel voor (vermeende) uitkeringsfraude.

Aan het college van burgemeester en wethouders

Twee weken geleden sprak de hoogste rechter in de sociale zekerheid, de Centrale Raad van Beroep, uit dat het boeteregime dat wordt opgelegd in de sociale zekerheid te streng, en 'buitenproportioneel' is. Minister Asscher van Sociale Zaken heeft bij de behandeling van de Begroting Sociale Zaken in de Tweede Kamer gezegd dat deze uitspraak waarschijnlijk consequenties zal hebben. Het UWV heeft daarop het incasseren van lopende boetes voorlopig stopgezet, en schrijft ook geen nieuwe uit.

Afgelopen week bracht de Nationale Ombudsman uit het Rapport 'Geen Fraudeur toch Boete'. Dit rapport beschrijft de onevenredigheid en onrechtvaardigheid van de manier waarop de fraudewet in de praktijk wordt uitgevoerd door zowel het UWV als de SVZ, als Gemeentelijke Sociale Diensten. Het rapport benoemt nadrukkelijk dat geconstateerd is dat uitvoerende instanties in sommige gevallen de ruimte niet hebben om coulant om te gaan met mensen die evident geen intentie tot fraude hadden. Het rapport benadrukt ook dat er in veel gevallen door uitvoerders niet afdoende ruimte wordt genomen of wordt gezocht.

Het boeteregime wordt in de onderzochte gevallen ervaren als 'zeer stressvol', en leidend tot 'slapeloze nachten'. Mensen zijn zich van geen kwaad bewust, schrikken zich vaak rot, en hebben regelmatig zulke moeite om de uitvoerder te overtuigen dat er geen sprake is van fraude, dat ze ternauwernood maar een betalingsregeling treffen.

De Ombudsman constateert dat het in een veel te hoog aantal gevallen gaat om mensen die om (een van) de volgende redenen niet kunnen voldoen aan de inlichtingenplicht, en ziet die problemen bij alle uitvoerders van de Fraudewet, dus ook gemeenten:

1. De overheid is complex
2. De informatie is niet aangekomen
3. De informatie is (nog) niet beschikbaar
4. Subjectief onvermogen: vergissen, vergeten, misverstand of niet weten

De Ombudsman doet daarop de volgende aanbevelingen:

1. Uitkeringsgerechtigden mogen verwachten dat een boete in ieder individueel geval proportioneel is. Behoorlijk overheidsoptreden vergt dat het besluit een boete op te leggen altijd een individuele afweging kent.

Drie criteria moeten hierbij zichtbaar aan bod komen:

- a. Kan de betrokkene redelijkerwijs een verwijt worden gemaakt?
- b. Is er sprake van dringende redenen om af te zien van boeteoplegging?
- c. Is de opgelegde boete evenredig in verhouding tot de ernst van de regelovertreding?

2. Ga coulant om met overtredingen van de inlichtingenplicht als plausibel is dat een andere oorzaak dan het willen frauderen ten grondslag ligt aan het overtreden van de inlichtingenplicht. Geef uitkeringsgerechtigden hierbij het voordeel van de twijfel. Zadel hen niet op met een onmogelijke bewijslast.

3. Bij deze coulante houding hoort ook dat deze mensen een lagere boete opgelegd krijgen. Bepaal dat in deze situatie een boete van ten hoogste 10% van het benadelingsbedrag mag worden opgelegd

4. Bij vergissingen en geringe termijnoverschrijdingen is een waarschuwing passend. Zolang deze mogelijkheid er wettelijk niet is, zou ook in deze gevallen volstaan moeten worden met een boete van ten hoogste 10% van het benadelingsbedrag

5. Voorkom dat iemand wordt uitgesloten van schuldhulpverlening.

6. Draai de maatregel om bij herhaalde overtreding van de inlichtingenplicht de beslagvrije voet niet te respecteren terug.

7. Verlaag de strafrechtelijke aangiftegrens van € 50.000. Voor het opleggen van de huidige hoge boetes zijn de waarborgen zoals aanwezig in het strafrecht vereist.

GroenLinks maakt zich ongerust: in hoeverre komen de onevenredige en onrechtvaardige effecten van een onbedoeld hardvochtig Fraudewet ook neer op Amsterdamse uitkeringsgerechtigden?

Gezien het vorenstaande heeft ondergetekende de eer, namens de fractie van GroenLinks, op grond van artikel 45 van het Reglement van orde voor de raad van Amsterdam, de volgende schriftelijke vragen te stellen:

- 1) Heeft het college kennis genomen van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep en het Rapport 'Geen fraudeur, toch boete'?
- 2) Is het college bereid om, in navolging van het UWV, ook via de Dienst Werk en Inkomen tijdelijk te stoppen met het opleggen van nieuwe boetes, en het incasseren van lopende boetes, totdat de Minister van Sociale Zaken voorstellen doet om de Fraudewet te herzien, dan wel komt met nieuwe uitvoeringsregels, dan wel in ieder geval tot het UWV weer overgaat tot (aangepaste?) uitvoering van de Fraudewet?
- 3) Als het college zichzelf inzake vraag 2 niet (geheel) bevoegd vindt, kan zij dan aangeven wat zij dan wel bereid is te doen om na te gaan of, en tegen te gaan dat, de beschreven onevenredigheid en onrechtvaardigheid in Amsterdam zoveel mogelijk wordt beperkt?
- 4) Is het college het met GroenLinks eens dat meerdere van de aanbevelingen van de Ombudsman ook in Amsterdam zouden kunnen worden toegepast of uitgevoerd, zonder daarbij te wachten op nadere uitvoeringsregels of een herziening van de Fraudewet?
- 5) Welke aanbevelingen meent het college eigenstandig te kunnen implementeren?
- 6) Van welke aanbevelingen acht het college implementatie wenselijk?
- 7) Gezien de reactie van de Minister van Sociale zaken op de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep, en het feit dat het UWV al is overgegaan tot een

moratorium, deelt het College de opvatting van GroenLinks dat het voorlopig wenselijk is om in Amsterdam ook een moratorium in te voeren? Zo nee, waarom niet?

- 8) Is het College van mening dat het, mocht zij zichzelf niet geheel, of in het geheel niet, bevoegd achten, wenselijk is om de Minister van Sociale Zaken om toestemming te vragen voor een tijdelijke moratorium op boetes aan uitkeringsgerechtigden in Amsterdam?
- 9) Als het antwoord op vraag 8 nee is, welke garanties heeft het College dat de Fraudewet op dit moment niet tot onevenredige en onrechtvaardige gevolgen voor Amsterdammers leidt? Kan het College de raad hierover meer informatie verschaffen?
- 10) Kan het College voorts aangeven of en op welke wijze zij op dit moment probeert te sturen op de rechtvaardigheid en evenredigheid van boetes, en welke maatregelen zij op dit moment nog meent te moeten nemen (anders dan de aanbevelingen van de Ombudsman, bijvoorbeeld het voorlopig alleen opleggen van de minimale boete).

Het lid van de gemeenteraad,

J.W. Nuijens